

ZARZĄDZENIE PRZEWODNICZĄCEGO GŁÓWNEGO KOMITETU KULTURY FIZYCZNEJ I SPORTU

z dnia 29 czerwca 1985 r.

w sprawie warunków bezpieczeństwa osób przebywających w górach.

Na podstawie art. 57 ustawy z dnia 3 lipca 1984 r. o kulturze fizycznej (Dz. U. Nr 34, poz. 181) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Za tereny górskie uważa się tereny położone na wysokości powyżej 400 m nad poziomem morza (n.p.m.) oraz inne, których rzeźba terenu stwarza zagrożenie dla zdrowia i życia lub których zagospodarowanie rekreacyjno-sportowe kwalifikuje do uprawiania turystyki i sportów górskich.

2. Terenowe organy administracji państwowej o właściwości szczególnej do spraw kultury fizycznej i sportu stopnia wojewódzkiego określają tereny leżące poniżej 400 m n.p.m., których rzeźba stwarza zagrożenie dla zdrowia i życia lub których zagospodarowanie rekreacyjno-sportowe kwalifikuje do uprawiania turystyki i sportów górskich.

3. Do wykonywania zadań z zakresu ratownictwa górskiego upoważnione jest Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, zwane dalej „GOPR”.

§ 2. 1. Zapewnienie bezpieczeństwa osób przebywających w górach przez terenowe organy administracji państwowej o właściwości szczególnej do spraw kultury fizycznej, sportu i turystyki stopnia podstawowego, zwane dalej „terenowymi organami”, polega na:

- 1) zagospodarowaniu terenów górskich dostępnych do organizowania turystyki i sportów górskich,
- 2) nadzorze nad instytucjami, organizacjami i osobami fizycznymi organizującymi w górach turystykę oraz prowadzącymi działalność w dziedzinie sportów górskich,
- 3) zapewnieniu informacji o terenach, o których mowa w pkt 1, i ich oznakowaniu,
- 4) podejmowaniu decyzji o zamknięciu obszaru powietrznego dla uprawiania lotniarstwa oraz o zakazie korzystania z określonego terenu, szlaku turystycznego, trasy narciarskiej, obiektu lub urządzenia w razie niespełnienia przez nie warunków bezpieczeństwa bądź zagrożenia dla życia lub zdrowia ludzi,
- 5) prowadzeniu działalności profilaktycznej w zakresie bezpieczeństwa w górach.

2. Zapewnienie bezpieczeństwa osób przebywających w górach przez instytucje, organizacje i osoby fizyczne, organizujące w górach wypoczynek i turystykę oraz pro-

wadzące działalność w dziedzinie kultury fizycznej, polega na:

- 1) zagospodarowaniu i eksploatacji urządzeń, oraz użytkowanych terenów zgodnie z wymaganiami bezpieczeństwa,
- 2) zapewnieniu ratownikom GOPR w czasie pełnienia służby korzystania poza kolejnością z kolei linowych i wyciągów narciarskich.

3. Zadania określone w ust. 1 terenowe organy realizują we współpracy z GOPR, Polskim Towarzystwem Turystyczno-Krajoznawczym (PTTK) oraz innymi organizacjami i instytucjami działającymi w górach.

§ 3. 1. Za stan i warunki bezpieczeństwa terenów i tras służących uprawianiu sportów zimowych, znajdujących się przy kolejach linowych i urządzeniach wyciągowych, odpowiadają właściciele tych kolei i urządzeń, z wyjątkiem przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe”.

2. Trasy i tereny, o których mowa w ust. 1, muszą mieć wytyczone granice. Zostają one przekazane protokolarnie na okres zimowy właścicielowi kolei lub wyciągu narciarskiego przez terenowy organ w uzgodnieniu z właścicielem terenu.

3. Właściciele kolei linowych i wyciągów służących uprawianiu sportów zimowych, którzy nie spełnili warunków określonych w ust. 1 i 2, nie mogą uzyskać zgody terenowych organów na eksploatację tych urządzeń w okresie zimy.

§ 4. W czasie prowadzenia działalności ratowniczej i związanego z nią transportu lub działalności profilaktycznej GOPR współpracuje, w miarę potrzeby, w szczególności:

- 1) ze służbą zdrowia,
- 2) z jednostkami podległymi Ministrom Obrony Narodowej i Spraw Wewnętrznych,
- 3) z administracją lasów państwowych.

§ 5. 1. GOPR i jego upoważnieni przedstawiciele są uprawnieni do:

- 1) występowania z wnioskami do kierowników obiektów i urządzeń wypoczynkowych, sportowych, rekreacyjnych i turystycznych, położonych w górach, o usunięcie uchybień stwierdzonych w toku kontroli lub o wstrzymanie eksploatacji,

2) występowania do terenowych organów z wnioskami o spowodowanie usunięcia uchybień, o których mowa w pkt 1, jak również o wstrzymanie eksploatacji lub o zamknięcie ośrodków, obiektów lub urzędzeń,

3) występowania z wnioskami do terenowych organów o zamknięcie obszaru powietrznego dla uprawiania lotnictwa w przypadkach stanowiących zagrożenie dla przebywających ludzi, funkcjonowania urzędzeń i prowadzonych tam akcji ratunkowych i szkoleń.

2. W przypadkach wyjątkowych, stanowiących zagrożenie dla zdrowia i życia osób, GOPR może zażądać od organizatorów zaniechania imprezy, zaniechania wyjścia w góry bądź zamknięcia obiektu lub urzędzenia.

3. Kierownik jednostki GOPR, na której terenie działania dokonano czynności określonej w ust. 2, z czynności tych sporządza protokół.

4. Protokół, o którym mowa w ust. 3, wraz z uzasadnieniem przedstawiany jest bezzwłocznie właściwemu terenowemu organowi, a jeżeli organizatorem imprezy lub właścicielem obiektu bądź urzędzenia jest instytucja lub organizacja — również jej jednostce nadrzędnej.

5. Ostateczną decyzję w sprawie zaniechania imprezy, zaniechania wyjścia w góry bądź zamknięcia obiektu lub urzędzenia podejmuje terenowy organ.

§ 6. Przepisy zarządzenia w zakresie nadzoru i kontroli nie dotyczą obiektów oraz urzędzeń sportowych i turystycznych położonych na terenach wojskowych.

§ 7. 1. Zezwolenia na budowę i eksploatację zimowych urzędzeń sportowych, wyczynowych i popularnych

wydają terenowe organy administracji państwowej o właściwości szczególnej do spraw kultury fizycznej i sportu:

- 1) dla osób fizycznych — organy stopnia podstawowego,
- 2) dla osób prawnych — organy stopnia wojewódzkiego.

2. Jeżeli urzędzenia położone są na terenie objętym działalnością GOPR, wymagane jest uzgodnienie z odpowiednią grupą regionalną GOPR.

§ 8. Zakłady kartograficzne wydające mapy turystyczne oraz wydawnictwa opracowujące atlasy i przewodniki turystyczne wprowadzą do nowych wydawnictw informacje graficzne o skali trudności szlaków oraz o grożących niebezpieczeństwach, szczególnie lawinowych.

§ 9. 1. Szczegółowe warunki bezpieczeństwa tras i obiektów przy uprawianiu w okresie zimowym sportów oraz popularnych form kultury fizycznej w górach określa załącznik nr 1.

2. Zasady ostrzegania o niebezpieczeństwach i oznakowania miejsc niebezpiecznych na szlakach i trasach górskich określa załącznik nr 2.

3. Szczegółowe zasady organizowania wycieczek oraz zbiorowych imprez turystycznych i sportowych w górach określa załącznik nr 3.

§ 10. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przewodniczący Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Sportu: M. Renke

Załączniki do zarządzenia Przewodniczącego Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Sportu z dnia 29 czerwca 1985 r. (poz. 208)

Załącznik nr 1

SZCZEGÓŁOWE WARUNKI BEZPIECZEŃSTWA TRAS I OBIEKTÓW PRZY UPRAWIANIU W OKRESIE ZIMOWYM SPORTÓW ORAZ POPULARNYCH FORM KULTURY FIZYCZNEJ W GÓRACH

I. Urzędzenia sportowe wyczynowe

II. Urzędzenia sportowe popularne

§ 1. Przez urzędzenia sportowe wyczynowe należy rozumieć:

§ 5. Przez urzędzenia sportowe popularne należy rozumieć:

- 1) trasy narciarskie zjazdowe wyczynowe,
- 2) trasy slalomowe,
- 3) trasy narciarskie biegowe wyczynowe,
- 4) skocznie narciarskie,
- 5) tory saneczkowe,
- 6) trasy dla skibobów.

- 1) trasy zjazdowe narciarskie popularne,
- 2) nartostrady,
- 3) narciarskie pólka ćwiczebne,
- 4) trasy narciarskie biegowe popularne,
- 5) trasy saneczkowe popularne.

§ 2. Warunki bezpieczeństwa urzędzeń sportowych wyczynowych określają odpowiednie związki stowarzyszeń kultury fizycznej.

§ 6. 1. Trasy narciarskie popularne zjazdowe muszą być oznakowane w zależności od skali trudności.

2. Wprowadza się następującą skalę trudności:

Trasy	Oznakowanie kolorem	Nachylenie w profilu podłużnym	
		średnie	maksymalne
A. łatwe	niebieski	12° (21%)	15° (27%)
B. trudne	czerwony	17° (30%)	22° (40%)
C. bardzo trudne	czarny	22° (40%)	30° (58%)

§ 3. Urzędzenia mogą być użytkowane zgodnie z ich przeznaczeniem. Zgody na wykorzystywanie urzędzeń do innych celów udziela użytkownik urzędzenia.

§ 4. W razie udostępnienia tras narciarskich zjazdowych wyczynowych do użytku publicznego, muszą być one oznakowane zgodnie z zaleceniami GOPR.

3. Przy ocenie trudności trasy bierze się pod uwagę dodatkowo inne elementy, jak: ukształtowanie terenu, zalesienie, zabudowania i inne obiekty znajdujące się w bezpośredniej bliskości trasy. Ostateczny stopień trudności ustala jednostka regionalna GOPR.

4. Oznakowanie trasy powinno spełniać następujące warunki:

- 1) na dolnej stacji kolei lub wyciągu powinny być umieszczone tablice informacyjna, zawierająca dane dotyczące: sieci tras, ich przebiegu, połączeń (schemat graficzny) i skali trudności tras (kolor i ich długość) oraz wymienne tabliczki określające aktualne warunki śniegowe, a także informujące o otwarciu lub zamknięciu ruchu; oprócz tego powinna być umieszczona tablica zawierająca przepisy porządkowe dla korzystających z obiektu,
- 2) na górnej stacji kolei lub wyciągu powinny być umieszczone oznaczenia kierunkowe w odpowiednim kolorze, ułatwiające orientację,
- 3) na trasie powinny być oznaczone miejsca niebezpieczne (np. ostre zakręty, przewężenia, stromizny itp.) znakami, zgodnie z zaleceniami GOPR.

5. Na jedną kolej lub wyciąg w terenie narciarskim przypadać powinny co najmniej dwie trasy, w tym przede wszystkim jedna łatwa. W terenie o większej koncentracji ruchu narciarskiego (kilka urządzeń wyciągowych) liczba tras musi być taka, by było zapewnione bezpieczne i bezkolizyjne poruszanie się narciarzy.

6. Szerokość trasy nie może być mniejsza niż 30 metrów. W miejscach niebezpiecznych, a także przed nimi należy dokonać odpowiedniego poszerzenia trasy. Na dłuższych trawersach lub odcinkach jednostajnych przewidzieć należy „zatoki wypoczynkowe”, a na trasach ciekawych widokowo — specjalnie usytuowane miejsca widokowe.

7. Trasa nie może przecinać osi wyciągu podporowego lub zaczepowego, a w miarę możliwości nie powinna przechodzić pod koleją linową. Trasa nie może krzyżować się z drogami publicznymi oraz drogami i szlakami turystycznymi dla turystyki pieszej i narciarskiej.

8. Inne warunki bezpieczeństwa na trasach:

- 1) w miarę możliwości należy unikać gwałtownych zmian profilu trasy, np. progów, padaków, a w razie ich występowania, należy je zmniejszyć do minimum oraz oznakować jako miejsce niebezpieczne,
- 2) w miejscach stwarzających potencjalne zagrożenie wypadnięcia narciarza z trasy należy umieścić siatki ochronne zawieszane na słupach wbitych w podłoże,
- 3) w razie prowadzenia trasy przez miejsca potencjalnie zagrożone lawinami, stoki ponad trasą muszą być skutecznie zabezpieczone przed ich zejściem,
- 4) właściciele kolei linowych lub wyciągów zobowiązani są zapewnić bezpieczne i bezkolizyjne dojście pieszych do dolnej stacji oraz zjazd z tras i dolnego peronu do drogi, parkingu, przystanku Państwowej Komunikacji Samochodowej itp.

§ 7. Nartostrady stanowią specjalny rodzaj turystycznych szlaków narciarskich, zbudowanych w celu rozładowania dużej koncentracji ruchu; są one jednokierunkowe i przeznaczone wyłącznie do zjazdu. Do przebiegu nartostrad, ich oznakowania oraz warunków bezpieczeństwa na nartostradach stosuje się zasady określone w § 6 dla popularnych tras narciarskich, z wyjątkiem wymagań dotyczących szerokości.

§ 8. Narciarskie półka ćwiczebne, jako powierzchnie przeznaczone do prowadzenia zorganizowanych form szkolenia narciarskiego i rekreacji, powinny odpowiadać następującym wymaganiom:

- 1) usytuowanie ich nie może kolidować z trasami zjazdowymi, nartostradami i innymi drogami i szlakami,
- 2) za przygotowanie i utrzymanie półka w stanie nie zagrażającym bezpieczeństwu osób ćwiczących odpowiedzialny jest jego użytkownik,
- 3) półka ćwiczebna powinno być oznaczone przez użytkownika tablicą informacyjną.

§ 9. Do tras narciarskich biegowych popularnych i tras saneczkowych popularnych stosuje się zasady użytkowania, organizacji ruchu oraz zachowania warunków bezpieczeństwa, określone w § 8.

Załącznik nr 2

ZASADY OSTRZEGANIA O NIEBEZPIECZEŃSTWACH I OZNAKOWANIA MIEJSC NIEBEZPIECZNYCH NA SZLAKACH I TRASACH GÓRSKICH

I. Szlaki turystyczne letnie

§ 1. 1. Oznakowanie szlaku turystycznego dokonywane jest przez umieszczenie w widocznych punktach terenowych (drzewa, eksponowane skały itp.) znaków prostokątnych, trójkolorowych: kolor biały, dowolny kolor z wyjątkiem białego, kolor biały, malowanych farbą olejną, o wymiarach 20 × 12 cm (ryc. 1).

2. Znaki w terenie powinny być umieszczone w taki sposób, aby była zachowana widoczność kolejnego znaku do przodu i do tyłu, nie rzadziej jednak niż co 50 m.

§ 2. 1. Ustala się trzy stopnie skali trudności szlaków turystycznych, oznaczane kolejnymi cyframi rzymskimi:

- 1) szlaki łatwe (I),
- 2) szlaki trudne (II),
- 3) szlaki bardzo trudne (III).

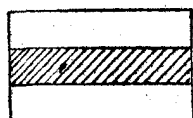
2. Na początku i na końcu szlaku turystycznego umieszcza się widoczny drogowy znak, na którym powinien być zaznaczony kolor szlaku, czas jego przejścia oraz skala trudności opisowo i cyfrowo (ryc. 2).

3. Poza oznaczeniem skali trudności na początku i na końcu szlaku cyfry oznaczające skalę trudności powinny być umieszczone na malowanych znakach mniej więcej co 1 km oraz w okolicy skrzyżowań szlaków (ryc. 3).

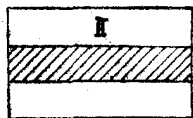
4. Ustalenia skali trudności dla wszystkich górskich szlaków dokonują jednostki regionalne GOPR, natomiast znakowanie może być powierzony przez terenowy organ jednostkom PTTK lub innym instytucjom bądź organizacjom.

5. Jeżeli na pewnym odcinku szlak turystyczny, pomimo wymalowania znaków, stwarza niebezpieczeństwo

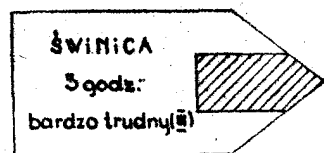
pobłądzenia, szczególnie w czasie niekorzystnych warunków atmosferycznych, wzdłuż szlaku muszą być trwale zamocowane tyczki kierunkowe o wysokości około 2,5 m nad powierzchnią ziemi, w odległości od siebie nie większej niż 25 m.

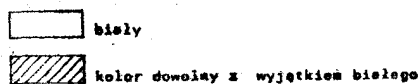
ryc.1.

ryc.3.

ryc.2.

II. Tereny uprawiania turystyki i sportów zimowych.

§ 3. 1. Na szlakach turystycznych, na których uprawiana jest turystyka piesza zimą, obowiązują znaki letnie oraz umieszczone okresowo znaki zimowe.

2. Na szlakach i trasach, na których uprawiane są turystyka i sporty zimowe, obowiązują następujące znaki:

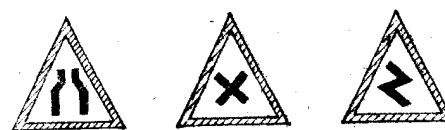
A. Znaki zakazu

- A-1. zakaz skręcania (jazda wyłącznie na wprost).
- A-2. zakaz jazdy na sankach i chodzenia pieszo.
- A-3. zakaz chodzenia pieszo.
- A-4. zakaz jazdy na sankach.
- A-5. zakaz jazdy na skibobach.

Tablice znaków zakazu są trójkolorowe (czerwony, czarny, biały) o wymiarach 500 mm (średnica zewnętrzna) i 350 mm (średnica wewnętrzna).

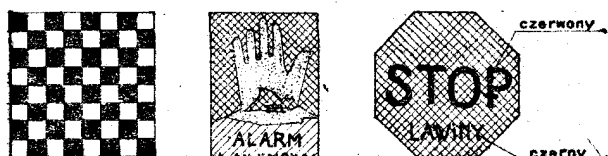
B. Znaki ostrzegawcze

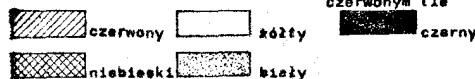
B-1 B-2 B-3

B-4 B-5 B-6

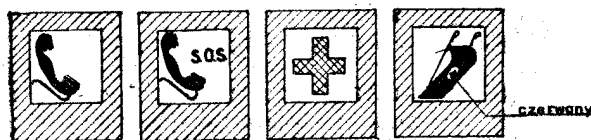
B-7 B-8 B-9

- B-1. zwężenie na trasie,
- B-2. skrzyżowanie.
- B-3. zakręty.
- B-4. przygotowanie trasy maszynami do ubijania śniegu.
- B-5. niebezpieczeństwo wypadnięcia z trasy lub spadnięcia.
- B-6. inne niebezpieczeństwo.
- B-7. teren zagrożony lawinami.
- B-8. i B-9. bezpośrednie zagrożenie lawinami, dalsze przejście lub przejazd zagraża życiu i zdrowiu.

Znaki ostrzegawcze trójkątne są trójkolorowe (czarny, żółty, czerwony) o wymiarach 350 × 500 mm. Pozostałe znaki ostrzegawcze niewymiarowe są dużych rozmiarów, dla zachowania widoczności z większej odległości.

C. Znaki informacyjne

C-1 C-2 C-3 C-4

- C-1. i C-2. oznaczenie miejsca, gdzie umieszczony jest telefon zwyczajny lub bezpośrednie połączenie z pogotowiem ratunkowym.
- C-3. punkt sanitarny (pierwsza pomoc).
- C-4. punkt transportu poszkodowanych.

§ 4. Obowiązek umieszczania i konserwowania znaków wymienionych w § 3 spoczywa na użytkownikach terenów oraz tras turystycznych i sportowych.

III. Niebezpieczeństwo lawin.

§ 5. Dla stworzenia właściwego systemu ostrzegawczego ustala się następujące stopnie zagrożenia:

- I° (pierwszy stopień) — po niewielkich opadach śniegu, w górach wysokich praktycznie trwa całą zimę, szczególnie w formacjach wklęsłych,
- II° (drugi stopień) — większe opady śniegu lub zmiany temperatury; możliwość samoistnego uwalniania się lawin na otwartych stokach i w formacjach wklęsłych,
- III° (trzeci stopień) — możliwość samoistnego uwalniania się lawin powyżej górnej granicy lasu praktycznie w każdym terenie; zakaz uprawiania turystyki i narciarstwa powyżej górnej granicy lasu w zagrożonym terenie,
- IV° ALARM! (alarm lawinowy) — zakaz poruszania się

w terenie powyżej górnej granicy lasu; dla alpinistów całkowity zakaz wyjść na wspinaczki powierzchniowe.

§ 6. 1. Stopień zagrożenia lawinowego ogłasza GOPR współdziałający w tym zakresie z jednostkami Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej oraz specjalistycznymi instytutami czechosłowackiej Służby Górskiej w rejonach przygranicznych.

2. Jednostki GOPR ogłaszające lub odwołujące stopień zagrożenia lawinowego w danych rejonach górskich korzystają w pełni z pomocy środków masowego przekazu (prasa, radio, telewizja, radiowęzły) w celu niezwłocznego przekazania tych informacji.

3. Egzekwowanie zakazów lub ograniczanie i zamykanie ruchu, związane z powstaniem określonego stopnia zagrożenia, spoczywa na organach terenowych, a jeżeli zagrożenia powstają w parkach narodowych — na dyrekcjach tych parków.

Załącznik nr 3

SZCZEGÓŁOWE ZASADY ORGANIZOWANIA WYCIECZEK ORAZ ZBIOROWYCH IMPREZ TURYSTYCZNYCH I SPORTOWYCH

§ 1. Organizatorzy imprez turystycznych mają obowiązek opracowania regulaminu imprezy, który określa między innymi warunki zapewniające bezpieczeństwo jej uczestników. Organizator powinien zapoznać uczestników z regulaminem przed imprezą.

§ 2. 1. Imprezy sportowe o charakterze masowym lub wyczynowym organizowane są na podstawie regulaminów wydanych przez właściwe polskie związki sportowe.

2. Regulamin powinien uwzględniać specyfikę środowiska, w którym się odbywa impreza, oraz ustalać zasady udzielania pomocy w razie wypadku.

3. Miejsce imprez, o których mowa w ust. 1, oraz treningów należy wybrać tak, aby nie było niebezpieczeństwa kolizji zawodników z osobami nie biorącymi udziału w imprezie.

4. Wybrany odcinek trasy lub szlaku albo stok, na którym odbywają się zawody lub zorganizowany trening, powinien być wyraźnie oznakowany.

5. Bezpośrednio po zakończeniu zawodów lub treningów zorganizowanych na uczęszczanych trasach, szlakach i stokach organizator tych imprez ma obowiązek doprowadzenia terenu do stanu bezpiecznej używalności przez turystów i sportowców nie zorganizowanych.

§ 3. 1. Wycieczki piesze lub narciarskie na terenach górskich, leżących na obszarach parków narodowych i rezerwatów przyrody oraz leżących powyżej 1000 m nad poziomem morza, organizowane przez zakłady pracy, szkoły

i uczelnie oraz organizacje społeczne, turystyczne i sportowe, mogą prowadzić tylko osoby uprawnione.

2. Przez osobę uprawnioną do prowadzenia wycieczek, o których mowa w ust. 1, należy rozumieć przewodnika turystycznego górskiego, mającego uprawnienia państwowe na dany teren.

3. Treningi w terenach górskich, poza trasami narciarskimi i turystycznymi, powinny odbywać się z udziałem/osoby uprawnionej do prowadzenia wycieczek górskich w rozumieniu ust. 2.

§ 4. Organizatorów imprez turystycznych i sportowych dla młodzieży szkolnej obowiązują dodatkowo przepisy wydane przez Ministra Oświaty i Wychowania.

§ 5. 1. Na terenach objętych bezpośrednią działalnością GOPR wszystkie rajdy i zloty turystyczne oraz zawody sportowe powinny być zgłoszone do właściwych grup regionalnych GOPR co najmniej na 14 dni przed terminem rozpoczęcia imprezy.

2. Zgłoszenie, o którym mowa w ust. 1, powinno zawierać co najmniej następujące dane:

- 1) określenie organizatora imprezy,
- 2) termin i czas trwania,
- 3) miejsce imprezy,
- 4) przewidywaną liczbę uczestników.

§ 6. 1. Imprezy, o których mowa w § 5, są zabezpieczane przez Służbę Górską GOPR.

2. Decyzję o zakresie i sposobie zabezpieczania zgłoszonych imprez podejmuje naczelnik właściwej grupy regionalnej GOPR w uzgodnieniu z organizatorem imprezy.